

attitude to the past, as well as socio-psychological adaptation and ability to predict the consequences of behavior are significant factors for eudemonic aspects of psychological well-being.

Keywords: psychological well-being, subjective well-being, personality's psychological well-being factors, social intelligence, time perspective.

Подано до редакції 08.09.2014

УДК: 159.922

О. В. Ямницький

АКСІОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

У статті представлено результати емпіричного дослідження основних аксіологічних складових професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх практичних психологів, досліджено їх відмінності від аксіологічних професійно-ціннісних орієнтацій студентів спеціальності «Правознавство». За результатами аналізу рангів бажаних цінностей доведено, що в обох вибірках найважливішою цінністю є «Щасливе сімейне життя», при цьому у практичних психологів середні статистичні значення є вищими. Наступними цінностями в ієрархічній структурі виступили «кохання», «впевненість у собі», «матеріальне забезпечення», «здоров'я», «наявність вірних друзів». Доведено, що суттєвий розрив між бажанням і можливостями забезпечує мотиваційну сферу необхідною енергією і не призводить до гострих внутрішніх конфліктів.

Ключові слова: особистість майбутнього практичного психолога, професійно-ціннісні орієнтації, аксіологічні складові, професійно-ціннісні орієнтації, доступність, цінності, неузгодженість цінностей, правознавці, правознавство.

Постановка проблеми. Соціальне та психологічне здоров'я суспільства багато у чому буде залежати від того, наскільки вищій професійній школі вдасться сформувати такий тип спеціаліста, який відрізняється професійно-значимими характеристиками, адекватними новим соціальним умовам та вимогам професії. Професійно-ціннісні орієнтації особистості виконують подвійну функцію: є вищою контролюючою інстанцією усіх чинників професійної активності майбутнього спеціаліста, та складають внутрішнє джерело життєвих цінностей особистості, в яких представлено те, що є для неї важливим, що сприяє пошуку особистісного та професійного смислу в житті.

Виокремлення нерозв'язаних раніше аспектів проблеми. У вітчизняному науковому просторі особистість майбутнього практичного психолога розглядалася через особливості його особистісного зростання, професійне мислення, формулювання головних цілей, загальну парадигму професійного спілкування, психологічну компетентність як особистісну рису тощо. Головними труднощами при вивченні особистості професіонала є те, що постійно змінювані вимоги суспільства до професійно значущих якостей та вчинків, професійного становлення диктують їх розгляд або як процесу, детермінованого часом, або як процесу, детермінованого метою. На жаль, ціннісна складова становлення особистості професіонала, зокрема майбутнього практичного психолога, майже не враховується дослідниками, що не дозволяє укласти цілісну, інтегральну модель особистості практичного психолога.

Основна мета статті полягає в аналізі основних аксіологічних складових професійно-ціннісних орієн-

тацій майбутніх практичних психологів, дослідженні їх відмінності від аксіологічних професійно-ціннісних орієнтацій студентів спеціальності «Правознавство».

Виклад основного матеріалу. Для вивчення аксіологічних складових професійно-ціннісних орієнтацій використовувалась парадигма Н. Г. Саліхової, яка використовувала запропоновану О. Б. Фанталовою модифікацію методики Рокіча. В таблиці 1 наведена ієрархічна структура важливості ціннісних орієнтацій в групах практичних психологів і правознавців та результати парних порівнянь між групами. На підставі аналізу рангів бажаних цінностей можна дійти висновку, що в обох підвибірках найбільш важливою цінністю є «Щасливе сімейне життя». Напевно, для майбутніх фахівців обох груп високий ранг бажаної цінності є результатом кількох чинників. По-перше, український народ завжди прагнув до щасливого влаштування сімейного життя, споконвіку заохочувалося сімейне благополуччя, взаємоповага чоловіка і жінки, бо лише тоді зростатимуть щасливі діти (Н. С. Побірченко [2]). По-друге, цінність сім'ї публічно визнається тією ідеальною метою, до якої в принципі варто прагнути з огляду на молодіжно-вікові параметри досліджених майбутніх фахівців та усвідомлення перспективи укласти шлюб та створити власну родину. Крім того, середні значення за цим показником статистично значуще вище в групі майбутніх практичних психологів, ніж у студентів спеціальності «Правознавство». Це може бути пов'язано з більш виразною спрямованістю на міжособистісну взаємодію у студентів – майбутніх психологів (див. табл. 1).

*Ієрархічна структура важливості ціннісних орієнтацій
в групах майбутніх практичних психологів та правознавців*

Показники	Спеціальність						p
	Практична психологія			Правознавство			
	М	Me	Ранг	М	Me	Ранг	
Активне, діяльне життя	2,91	3,00	10	3,88	4,00	10	<0,01
Здоров'я	7,40	7,50	3	8,53	9,00	2	<0,01
Цікава робота	4,64	4,50	9	5,43	5,00	7	<0,01
Краса природи та мистецтва	1,80	2,00	12	2,02	2,00	11	0,31
Кохання	8,20	9,00	2	6,45	6,00	3	<0,01
Матеріально забезпечене життя	5,73	6,00	6	6,20	7,00	4	0,17
Наявність вірних друзів	6,23	6,00	4	4,92	5,00	9	<0,01
Впевненість у собі	5,93	6,00	5	6,18	6,00	5	0,31
Пізнання	4,67	4,00	8	6,12	6,00	6	<0,01
Свобода у вчинках та діях	5,38	5,00	7	4,96	5,00	8	0,32
Щасливе сімейне життя	9,49	10,00	1	8,65	9,00	1	<0,01
Творчість	2,82	1,50	11	1,80	1,00	12	0,02

Примітка: жирним шрифтом виділено статистично значущі розходження ($p < 0,05$).

Другою за рангом цінністю у майбутніх психологів є кохання. Актуальність цієї ціннісної сфери для представників контрольної групи є порівняно нижчою, що також може пояснюватися меншою спрямованістю на взаємодію з міжособистісним оточенням.

До вершини ціннісної піраміди майбутніх практичних психологів входять цінності здоров'я та наявність вірних друзів. Цінність здоров'я майбутніх фахівців пов'язується із необхідністю підтримки фізичного благополуччя в умовах навчання у ВНЗ, участь у спортивно-оздоровчих заходах тощо. Відомо, що студенти схильні до виразних фізіологічних реакцій на стрес, пов'язаний з навчанням, тому в них виразною є потреба у здоров'ї. Для майбутніх правознавців здоров'я є більш актуальною цінністю, що можливо пов'язане з більшим стресовим навантаженням для цієї групи.

Наявність вірних друзів займає четверту позицію в рейтингу цінностей у майбутніх практичних психологів і дев'яту в майбутніх юристів. Зокрема виявлено статистично значущі розбіжності між показниками важливості цієї цінності в групах порівняння ($p < 0,01$). Цінність наявності вірних друзів виступає як соціальний ресурс молодого фахівця і пов'язана з потребою у підтримці та взаємодопомозі. Напевно, що для майбутніх практичних психологів, орієнтованих на соціальну взаємодію, цей ресурс має порівняно більше значення, ніж для студентів, що навчаються за спеціальністю «Правознавство».

Наступні місця в ієрархічній структурі важливості ціннісних орієнтацій майбутніх практичних психологів посідають такі аксіологічні компоненти, як «Впевненість у собі» (п'ята позиція) і «Матеріально-забезпечене життя» (шоста позиція). Означені цінності займають відповідно п'яту та четверту позиції в ієрархії цінностей майбутніх юристів. Отже, молодь прагне зміцнення власної самооцінки, самостійності у

прийнятті рішень, і до того ж досягти у майбутньому фінансової незалежності, знайти роботу, що відповідає їхнім вимогам. Необхідно також звернути увагу на те, що не було виявлено статистично значущих розбіжностей між групами майбутніх фахівців за параметрами виразності потреби в досягненні впевненості в собі та здобуття матеріального достатку. Це свідчить про те, що майбутні фахівці різних спеціальностей не відрізняються у прагненні засвоїти більш наполегливу, вимогливу поведінку і підвищити матеріальне благополуччя.

Є важливим і змістовий аналіз найменш привабливих для майбутніх фахівців цінностей. Це три цінності: «Краса природи й мистецтва», «Творчість» та «Активне, діяльне життя», що характеризуються найнижчим рівнем актуальності, як у майбутніх практичних психологів, так і у майбутніх юристів. Для майбутніх практичних психологів важливість творчості як бажаної цінності була статистично значуще більшою, ніж у групі майбутніх юристів. І навпаки, важливість активного, діяльного життя була більш виразною в групі студентів спеціальності «Правознавство» ($p < 0,01$). Це може пояснюватись тим, що в професії психолога творчий компонент виявляється більш активно, тоді як у професії юриста – діяльнісний компонент.

За показниками, що характеризують потребу в досягненні такої життєвої цінності, як пізнання, студенти спеціальності «Психологія» характеризувалися статистично значуще більш високими показниками, ніж студенти спеціальності «Правознавство». У свою чергу, було встановлено статистично значущі розбіжності між тим, наскільки важливою є значущість цінності «Цікава робота» для майбутніх практичних психологів та юристів. Більша суб'єктивна важливість означеного аксіологічного компонента може бути пов'язана з висо-

кими запитами реалізації себе в професії, потреби самовизначення, характерної для студентів.

У процесі розгляду результатів, отриманих при оцінюванні майбутніми практичними психологами

суб'єктивної доступності тих чи тих цінностей (табл. 2) звертають на себе увагу такі тенденції. Майбутні фахівці зі спеціальності «Практична психологія» вважають такі цінності, як пізнання,

Таблиця 2

Ієрархічна структура доступності ціннісних орієнтацій у групах майбутніх практичних психологів та правознавців

Показники	Спеціальність						p
	Практична психологія			Правознавство			
	М	Me	Ранг	М	Me	Ранг	
Активне, діяльне життя	5,72	6	6	6,37	7	4	<0,01
Здоров'я	5,23	5	7	4,65	5	9	0,12
Цікава робота	4,58	5	11	6,98	7	1	<0,01
Краса природи та мистецтва	4,80	4,5	9	5,31	4	8	0,30
Кохання	6,40	7	4	5,73	6	6	0,10
Матеріально забезпечене життя	2,85	2	12	3,86	3	11	0,01
Наявність вірних друзів	6,60	7	2	5,73	6	7	0,02
Впевненість у собі	6,58	7	3	6,24	6	5	0,27
Пізнання	6,97	8	1	6,63	6	3	0,16
Свобода у вчинках та діях	6,16	6,5	5	4,18	4	10	<0,01
Щасливе сімейне життя	4,99	5	8	6,73	8	2	<0,01
Творчість	4,68	4	10	3,27	2	12	<0,01

Примітка: жирним шрифтом виділено статистично значущі розходження ($p < 0,05$).

наявність вірних друзів та впевненість у собі найбільш доступними. Доступність цих цінностей пояснюється тим, що для студентів спеціальності «Практична психологія» навчальна діяльність дає можливість розширення своєї освіти, світогляду, інтелекту, а психологічні знання та навички, які вони отримують, допомагають підвищити рівень загальної культури, досягти внутрішньої гармонії, свободи від внутрішніх суперечностей.

Серед цих цінностей тільки за параметром наявності вірних друзів існують статистично значущі розбіжності між контрастними групами. Так, ця цінність вважається більш доступною для майбутніх практичних психологів. Напевно, вони більш задоволені своїми міжособистісними контактами з партнерами по спілкуванню та відчувають підтримку від них. Для майбутніх правознавців найбільш доступною цінністю вважалась наявність цікавої роботи. Слід зазначити, що вибірка студентів – майбутніх правознавців була достатньо підготовленою до майбутнього працевлаштування, адже вони досліджувались у період проходження практики, місце проходження якої вони часто обирали своїм першим місцем роботи після закінчення ВНЗ. Окрім цього вони переважали за виразністю доступності цієї цінності студентів спеціальності «Практична психологія» ($p < 0,01$).

Матеріально забезпечене життя виступає найменш доступною цінністю для майбутніх практичних психологів. Недоступність цієї цінності може свідчити про їхній низький соціально-економічний статус або фінансову залежність від батьків. Ця цінність за-

ймає передостаннє одинадцяте місце в рейтингу майбутніх юристів. Це пов'язано зі спільністю проблем, що стосуються стану молоді в умовах трансформації суспільства в Україні. Адже більша частина українського студентства зазнає матеріальних проблем з причини високої вартості навчання у вищих навчальних закладах, корупції у вищій освіті, незадовільного стану студентських гуртожитків тощо.

Також низьким рейтингом, як доступна цінність, у майбутніх фахівців спеціальності «Практична психологія» характеризувалась ціннісна орієнтація на цікаву роботу. Це може пояснюватись тим, що майбутні практичні психологи хоч і починають задумуватися про пошуки майбутньої роботи заздалегідь, але не бачать перспективу щодо свого працевлаштування після закінчення ВНЗ. Виходить, власні шанси знайти роботу суб'єктивно оцінюються майбутніми фахівцями з психології як більш низькі, ніж власні шанси з погляду майбутніх юристів ($p < 0,01$), що може бути пов'язане зі специфікою сучасного ринку праці в Україні.

Також низькою доступністю як ціннісна орієнтація майбутніх практичних психологів характеризується «Творчість». Можливість реалізувати оригінальність, креативність у своїй професійній діяльності є більш виразною у студентів спеціальності «Практична психологія», ніж у студентів спеціальності «Правознавство» ($p < 0,01$), що, на нашу думку, пов'язано з тим, що психологічні науки припускають існування менш формалізованого наукового знання ніж юриспруденція.

Свобода у вчинках та діях також є такою ціннісною орієнтацією, яка статистично значуща є більш доступною

у майбутніх практичних психологів, ніж у майбутніх юристів ($p < 0,01$). Як засвідчує порівняльний аналіз, більш вільно в цьому сенсі почуваються майбутні фахівці з психології, тоді як у групі майбутніх фахівців з юриспруденції ця цінність займає лише десяте місце.

Цінність, яка є найбільш бажаною для обох груп респондентів – активне діяльне життя, виявилась на середньому рівні доступності (ранг 6 – для майбутніх фахівців з практичної психології, ранг 4 – для майбутніх правознавців). Розбіжності між групами за параметром доступності цієї цінності були статистично значущими. Напевно, більша реалізованість у сенсі

активного життя представників контрольної групи, на нашу думку, пов'язана з більш успішним вирішенням проблеми майбутнього місця роботи та можливістю проходити практику на ньому.

Вивчалось також питання про неузгодженість ціннісних суджень майбутніх практичних психологів і юристів (табл. 3). Найбільш неузгодженою для експериментальної групи респондентів є цінність «Щасливого сімейного життя». Вона розцінюється майбутніми практичними психологами як переважно бажана, але недоступна. Тобто за цією аксіологічною орієнтацією відчувається найбільша напруга.

Таблиця 3

Ієрархічна структура неузгодженості цінностей у групах майбутніх практичних психологів та правознавців

Показники	Спеціальність						p
	Практична психологія			Правознавство			
	М	Me	Ранг	М	Me	Ранг	
Активне, діяльне життя	2,98	3,00	7	3,10	3,00	4	0,80
Здоров'я	3,27	3,00	4	4,20	3,00	1	0,18
Цікава робота	2,14	2,00	12	2,94	2,00	5	<0,01
Краса природи та мистецтва	3,18	2,00	5	3,98	3,00	2	0,06
Кохання	2,77	2,00	9	2,59	1,00	7	0,45
Матеріально забезпечене життя	3,65	3,50	2	3,78	3,00	3	0,73
Наявність вірних друзів	2,36	2,00	11	2,20	2,00	10	0,57
Впевненість у собі	2,81	2,00	8	2,51	2,00	8	0,28
Пізнання	3,07	3,00	6	2,39	2,00	9	0,06
Свобода у вчинках та діях	3,33	3,00	3	2,16	2,00	11	<0,01
Щасливе сімейне життя	4,71	4,00	1	2,61	2,00	6	<0,01
Творчість	2,65	2,00	10	2,08	2,00	12	0,10

Примітка: жирним шрифтом виділено статистично значущі розходження ($p < 0,05$).

Причиною цього може бути активне звільнення майбутніх фахівців від батьківської опіки та послаблення зв'язків зі своїми батьками. Слід зазначити, що для майбутніх правознавців ця цінність є статистично значущою більш узгодженою, ніж для студентів спеціальності «Практична психологія». Напевно, останні, вивчаючи психологічні засади формування сімейних стосунків, частіше формують у своїй уяві ідеальні картини сімейного життя, що і викликає напругу, яка спонукає їх до досягнення цих ідеалів.

Друге місце в рейтингу неузгоджених цінностей займає матеріально забезпечене життя, бажання досягти фінансової стабільності, яке у порівнянні з низьким актуальним рівнем матеріальної забезпеченості виступає виразним мотивом діяльності для досліджених майбутніх практичних психологів. Що стосується неузгодження цінності «Свобода у вчинках та діях» (третє місце в рейтингу), то причиною неузгодженості є те, що ця цінність вважається доступною, але бажаність її – відносно нижчою, що показує зворотну картину – студенти спеціальності «Практична психологія» не здатні використати власну свободу. Досягаючи певної автономії, самостійності, незалежності у власних судженнях та діях, вони ще не можуть виробити

ефективні механізми реалізації цих якостей у соціальному контексті. У порівнянні із групою майбутніх правознавців ми бачимо статистично значущу розбіжність ($p < 0,01$), яка вказує, що для останніх свобода у вчинках і діях не є напруженою сферою, адже для них свобода є на середньому рівні бажаності і на низькому рівні доступності.

Останнє місце в рейтингу неузгоджених цінностей посідає цікава робота. Важливими є результати в групі, що вказують на низьку напругу в цій сфері і відповідно на її низьку мотивуючу силу. Відповідно, в умовах сучасного трансформаційного періоду в українському суспільстві важливим вважається наявність роботи як такої, а її цікавість відступає на другий план. Більш наочно це можна побачити у порівнянні із контрольною вибіркою ($p < 0,01$), адже при наявності цікавої роботи як доступної цінності у майбутніх правознавців, актуальність цієї орієнтації є достатньо низькою.

Передостаннє місце – одинадцять – в рейтингу неузгоджених цінностей студентів спеціальності «Практична психологія» займає орієнтація на наявність вірних друзів. Потреба в друзях як у соціальному ресурсі достатньо швидко задовольняється досліджуваними, адже вони знаходяться у такому віці, ко-

ли активно встановлюються контакти з міжособистісним оточенням і особливо однолітками. Важливо, що розбіжності з групою порівняння – майбутніми юристами не є статистично значущими ($p = 0,57$). Тобто, зазначена тенденція є насамперед специфічною для віку досліджених майбутніх фахівців, проте не для їхньої професійної орієнтації.

Аналізуючи статистичну значущість розходжень у параметрах неузгодженості цінностей між практичними психологами та правознавцями, необхідно зазначити таке. Було виявлено розбіжності за орієнтаціями на цікаву роботу, свободу у вчинках та діях та щасливе сімейне життя. Проте, за іншими параметрами, яких є переважна більшість, статистично значущих розбіжностей на рівні ($p < 0,05$) не було виявлено.

Отже, дистанція між мірою важливості цих цінностей та їх доступності конститує професійно зумовлені розбіжності майбутніх молодих фахівців.

Порівняльний аналіз за інтегральним показником рівня співвідношення «бажаності» і «доступності» цінностей у групах майбутніх фахівців різних спеціальностей наочно подано у вигляді комбінованого графіку на рисунку 1. Якщо в першій групі розподіл значень цього показника не відрізняється від нормального, то в другій – розподіл є бімодальним. Відповідно, у майбутніх фахівців з практичної психології переважає медіанне значення у 37 балів, тоді як у майбутніх фахівців з правознавства переважають два піки: у 20 та 40 балів.

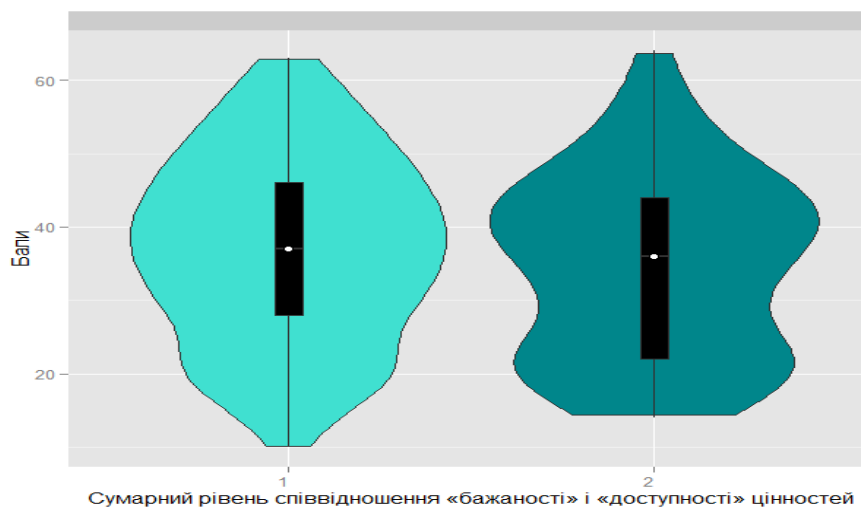

Рис. 1. Комбінований графік порівняння сумарного рівня співвідношення «бажаності» і «доступності» цінностей у групах майбутніх практичних психологів (1) та правознавців (2)

Висновки. Виявлено, що найбільш бажаною цінністю для майбутніх фахівців з психології є «Щасливе сімейне життя». Ця цінність також є найбільш неузгодженою, що пов'язано із інтенсивним віддаленням від батьків та формуванням потреби у створенні власної сім'ї. До вершини ціннісної піраміди майбутніх психологів входять також такі цінності, як «Кохання», «Здоров'я» та «Наявність вірних друзів», проте цінності естетичної спрямованості характеризуються найнижчим рівнем актуальності. Майбутні фахівці із спеціальності «Практична психологія» вважають такі цінності, як пізнання, наявність вірних друзів та впевненість у собі найбільш доступними цінностями, адже навчальна діяльність дає можливість розширення своєї освіти, світогляду, інтелекту, а психологічні знання та навички, які вони отримують, допомагають підвищити рівень загальної культури, досягти внутрішньої

гармонії, свободи від внутрішніх суперечностей. До того ж студентський вік – це час інтенсивного спілкування з однолітками, встановлення нових комунікативних зв'язків, тому наявність вірних друзів сприймається як доступний ресурс. Цікава робота вважається майбутніми фахівцями з психології найменш доступною цінністю, що свідчить про низьку оцінку власних шансів знайти роботу після закінчення ВНЗ. В рейтингу неузгоджених цінностей провідну позицію займає матеріально забезпечене життя. Бажання досягти фінансової стабільності у порівнянні з низьким актуальним рівнем матеріальної забезпеченості виступає виразним мотивом діяльності для респондентів. У цілому, суттєвий розрив між бажаним і можливим забезпечує мотиваційну сферу необхідною енергією, проте не призводить до гострих внутрішніх конфліктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підбуцька Н. Цінності сучасної молоді та їхній вплив на успішність навчально-виховного процесу у

ВНЗ / Н. Підбуцька – Вісник Львівського університету, 2009.- Випуск 25. – С.191-196.

2.Побірченко Н. С. Невичерпне джерело народної мудрості / Н. С. Побірченко // Зб. Наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : Софія, 2008. – Ч. 5. – С. 146-155.

3.Радчук Г. Ценностные ориентиры современного студенчества / Г.Радчук, М.Чаинська //Личность в построении открытого демократического общества в Украине. сб. матер. II междунар. научно-практической. конф. - Дрогобыч: «Круг», 2005. - С.374-384.

REFERENCES

1. Pidbutska, N. (2009). Tsinnosti suchasnoi molodi ta yikhonii vplyv na uspihnist navchalno-vykhovnoho protsesu u VNZ [The values of young people and their influence on success of educational process at high school]. *Visnyk Lvivskoho universytetu – Newsletter of Lviv university*, 25, 191-196 [in Ukrainian].

2. Pobirchenko, N. S. (2008). Nevycherpne dzherelo narodnoi mudrosti [Inexhaustible source of folk wisdom]. *Zb. Nauk. prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychny – Collection of*

scientific articles of Uman state pedagogical university named after P. Tychny, 5, 146-155 [in Ukrainian].

3. Radchuk, G., Chainska, M. (2005). Tsennostnye orientiry sovremennoho studenchestva [The value orientations of modern students]. *Lichnost v postroenii otkrytogo demokraticeskogo obshhestva v Ukraine. sb. mater. II mezhduнар. nauchno-prakticheskoi. konf. - Drogobych: «Krug» – The personality in building open democratic society in Ukraine. Proceedings of the 2nd international scientific conference. Drogobych: «Krug»* [in Russian].

А. В. Ямницкий

АКСИОЛОГИЧЕСКИЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ БУДУЩИХ ПРАКТИЧЕСКИХ ПСИХОЛОГОВ

В статье представлены результаты эмпиричного исследования основных аксиологических составляющих профессионально-ценностных ориентаций будущих практических психологов, исследованы их отличия от аксиологических профессионально-ценностных ориентаций студентов специальности «Правоведение». По результатам анализа рангов желанных ценностей доказано, что в обеих выборках самой важной ценностью была «Счастливая семейная жизнь», при этом у практических психологов средние статистические значения более высокие. Следующими ценностями в иерархической структуре выступили «Любовь», «Уверенность в себе», «Материальное обеспечение», «Здоровье», «Наличие верных друзей». Доказано, что существенный разрыв между желанием и возможностями обеспечивает мотивационную сферу необходимой энергией и не приводит к острым внутренним конфликтам.

Ключевые слова: личность будущего практического психолога, профессионально-ценностные ориентации, аксиологические составляющие профессионально-ценностных ориентаций, доступность, ценности, несогласованность ценностей, правоведение, правоведа.

O. V. Yamnitskii

AXIOLOGICAL CONSTITUENTS OF PROFESSIONALLY-VALUE ORIENTATIONS OF FUTURE PRACTICAL PSYCHOLOGISTS

The study is aimed at reviewing the axiological components of professionally-value orientations of future practical psychologists. The carried out experiment has revealed that the most desirable values for future specialists in the field of psychology is “Happy family life”. This value is the most unharmonious, which is caused by separation from parents and formation of the need of creating one’s own family. Among other desired values of the surveyed future psychologists are the following: love, health, true friends, but values of aesthetic orientation are the less relevant for them. Future specialists on the specialty “Practical Psychology” consider such values as cognition, true friends and self-confidence to be the most available ones, because the educational activity gives an opportunity to expand one’s own knowledge, worldview, intelligence, and psychological knowledge and skills obtained by them help to increase the level of general culture, achieve inner harmony, etc. Besides, student age is time for active communication with peers, getting new acquaintances, which is why having true friends is considered as an available recourse. An interesting job is considered to be the less available value by future psychologists, which speaks for the low level of assessment of one’s own chances to find a job after graduating from a university. Among the unharmonious values future specialists distinguish an endowed life. The desire of achieving financial stability compared to the low actual level of well-being is a strong motive for the surveyed students. On the whole, a great difference between the desirable and available values provides a motivational sphere by necessary energy, however doesn’t cause internal conflicts.

Keywords: personality of a future practical psychologist, professionally-value orientations, axiological constituents of professionally-value orientations, availability, values, jurisprudence.

Подано до редакції 08.09.2014